gemeente
Haarlemmermeer

De leden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer

Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
Faxnummer 023 563 95 50

Verzenddatum

- 6 OKT. 2021

Cluster	Financiën en Administratie
Contactpersoon	de heer J.C. Teeuwen
Doorkiesnummer	+31235676093
Uw brief	
Ons kenmerk	X.2021.06355
Bijlage(n)	Geen
Onderwerp	Septembercirculaire gemeentefonds 2021 en meerjarenbeeld 2022-2025

Geachte heer, mevrouw,

Op 27 september is de aangepaste versie van de septembercirculaire van het gemeentefonds gepubliceerd. Met deze brief informeren wij u over de consequenties van de inhoud van deze circulaire voor het meerjarenbeeld. De circulaire zelf kunt u bekijken via de link https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/circulaires/2021/09/21/septembercirculaire-gemeentefonds-2021/septembercirculaire+gemeentefonds+2021+versie+27-9.pdf.
De financiële effecten voor het jaar 2021 worden verwerkt in de Najaarsrapportage 2021.
Voor alle jaren ontstaat een voordeel met name doordat vanaf 2022 sprake is van een groei van het accres als gevolg van de Miljoenennota (rijksbegroting) die het kabinet heeft aangeboden aan het parlement. Door de normeringssystematiek (trap-op-trap-af) delen de gemeenten mee in de extra middelen die aan de rijksbegroting zijn toegevoegd. Een belangrijke oorzaak van de groei zijn de extra middelen voor klimaatmaatregelen.

Ingehaald door de realiteit
Gelet op het geprognotiseerde tekort in het meerjarenbeeld over de jaren 2022-2025 heeft ons college met pijn in het hart ombuigingsmaatregelen aan de raad voorgelegd. De raad heeft op 1 juli 2021 besloten tot een pakket aan ombuigingen (2021.0001203). Daarbij worden wij nu ingehaald door de realiteit, de uitkomsten van de septembercirculaire hebben ook ons college verrast. In navolging van de door de raad aangenomen motie 'Begroting up to date', zullen wij de financiële gevolgen van de septembercirculaire opnemen in een raadsvoorstel dat op 12 oktober besproken wordt in ons college en daarna ter besluitvorming aan de raad zal worden voorgelegd. Het college heeft oog voor de impact van de ombuigingen die inwoners en organisaties raken. We zullen daarom in eerste instantie de inwoners en organisaties die het hardst zijn geraakt door de ombuigingen zo veel mogelijk ontzien.

Na de verwerking van de uitkomsten van de septembercirculaire, is het geactualiseerde meerjarenbeeld voor de jaren 2022-2025 als volgt:

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	2022	2023	2024	2025
Meerjarenbeeld Programmabegroting 2022-2025	1.261	-2.758	-2.198	554
Mutatie septembercirculaire	7.653	5.800	5.700	6.300
Inzet stelpost OZB/Woz-waarde	710	710	710	710
Meerjarenbeeld	9.624	3.752	4.212	7.564
Af: Onzekerheden meerjarenbeeld (exclusief p.m.-posten)		-4.400	-6.200	-7.200
Meerjarenbeeld inclusief onzekerheden (exclusief p.m.-posten)	**9.624**	**-648**	**-1.988**	**364**

In de Voorjaarsrapportage 2021 is vanwege de onzekerheid van de Woz-waarden van het luchthavengebied een stelpost opgenomen. In augustus 2021 is bekend geworden dat de Woz-waarde voor het luchthavengebied 2021 € 440 miljoen hoger ligt dan eerder ingeschat. Dit heeft als resultaat dat de algemene uitkering structureel € 710.000 lager wordt. Dit nadeel wordt gedekt door inzet van de stelpost.

Onzekerheden

In de aan de raad aangeboden Programmabegroting 2022-2025 is in het hoofdstuk Financiële hoofdlijnen aangegeven dat de onzekerheden in het meerjarenbeeld nog groot zijn. Zonder de intentie te hebben volledig te zijn betreft dit de volgende posten:

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	2022	2023	2024	2025
- herijking verdeling gemeentefonds (brief 31 augustus 2021, X2021.05052)		-1.900	-2.700	-2.700
- kosten energietransitie, € 2 á € 2,5 miljoen (vanaf 2023 niet begroot)		-2.500	-2.500	-2.500
- extra inkomsten toeristenbelasting			-1.000	-2.000
- volumestijging jeugdzorg en Wmo	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
- prognose woningaantallen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
- voorziening groot onderhoud gemeentelijk vastgoed	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Total onzekerheden (exclusief p.m.-posten)	**0**	**-4.400**	**-6.200**	**-7.200**

Met het nadeel van de herijking van de verdeling van het gemeentefonds is nog geen rekening gehouden in het meerjarenbeeld. In de Programmabegroting 2022-2025 is aangegeven dat hiervoor gekozen is omdat het ministerie van Binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties (BZK) heeft benadrukt dat nog sprake is van voorlopige effecten.
De kosten van de energietransitie zijn geraamd tot en met 2022. Voor de jaren daarna nog niet, omdat de verwachting was dat het Rijk met extra middelen zou komen. Met het hoge accres mede als gevolg van de extra middelen voor de klimaatmaatregelen in de rijksbegroting is hier nu sprake van. Bij de Voorjaarsrapportage 2022 moet er een goede onderbouwing liggen van de noodzakelijke extra middelen.
Voor wat betreft de extra inkomsten toeristenbelasting gaat het om de uitvoering van de motie 'Positief gestemd'. Wij hebben in de programmabegroting uitvoering gegeven aan deze motie, maar daarbij ook aangegeven dat deze meeropbrengst onzeker is. Dit omdat de omzet van de hotels door de coronacrisis nog zwaar onder druk staat (lagere bezetting én lagere overnachtingsprijzen) en het nog de vraag is of met name de zakelijke reiziger weer in dezelfde mate terugkomt na de coronacrisis.
In het meerjarenbeeld is rekening gehouden met volumestijging voor jeugdzorg en Wmo van 5,6%, 2,8%, 2% en 2% voor respectievelijk de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025. Hierbij is in de Voorjaarsrapportage 2021 aangegeven dat er een risico is dat de volumegroei hoger is.

De woningaantallen in de Programmabegroting 2022-2025 zijn gebaseerd op de prognoses per 1 januari 2021. Als de prognoses te hoog zijn dan ontstaat een nadeel op de algemene uitkering uit het gemeentefonds.
De meerjaren onderhoudsplannen voor het gemeentelijk vastgoed worden op dit moment geactualiseerd. In de loop van 2022 worden de uitkomsten bekend. Een eerste inschatting is dat de jaarlijkse storting in de onderhoudsvoorziening verhoogd moet worden.

Septembercirculaire

Voor wat betreft de septembercirculaire 2021 gaan wij hierna achtereenvolgens in op:
1. Financiële uitkomsten 2021-2025
2. Overige mededelingen

1. Financiële uitkomsten 2021-2025

In vergelijking met de cijfers volgens de meicirculaire gemeentefonds 2021 en de Programmabegroting 2022-2025 is de ontwikkeling van de uitkeringen uit het gemeentefonds als volgt:

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	2021	2022	2023	2024	2025
Meicirculaire 2021/Programmabegroting 2022-2025	208.176	212.300	197.200	196.700	199.400
Mutaties septembercirculaire 2021	3.546	7.821	5.800	5.700	6.300
Septembercirculaire 2021	**211.722**	**220.121**	**203.000**	**202.400**	**205.700**

De mutaties van de septembercirculaire bestaan uit de volgende posten:

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	2021	2022	2023	2024	2025
Accres		4.304	4.797	4.909	5.632
Ontwikkeling uitkeringsbasis en hoeveelheidsverschillen	1.381	1.603	1.118	919	792
Lagere apparaatskosten (opschalingskorting)		1.986			
Middelen jeugdhulp	380	-213			
BTW-compensatiefonds	242				
Nacalculatie mobiliteitsmiddelen Wlz	-108	-96	-87	-81	-81
Uitvoeringskosten SVG PGB Jeugdhulp en Wmo 2015*		-187			
Uitvoering en implementatie Breed offensief*	78				
Diverse kleine mutaties en afrondingen	-37	69	-28	-47	-43
A. Subtotaal	1.936	7.466	5.800	5.700	6.300
Vijfde tranche compensatie coronamaatregelen:					
- Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK)	1.035				
- Handhaving quarantaine	120				
- Lokale cultuur en buurt- en dorpshuizen	455				
- Aanvullend pakket en impuls re-integratie bijstandsgerechtigden		123			
- Gemeentelijk schuldenbeleid en bijzondere bijstand		232			
B. Subtotaal vijfde tranche compensatie coronamaatregelen	1.610	355	0	0	0
Totaal mutaties (A + B)	**3.546**	**7.821**	**5.800**	**5.700**	**6.300**
Af: taakmutaties	-78	187	0	0	0
Af: Stelpost coronamaatregelen	-1.610	-355	0	0	0
Mutatie meerjarenbeeld	**1.858**	**7.653**	**5.800**	**5.700**	**6.300**

* Dit betreffen taakmutaties. Deze mutaties worden verrekend met de budgetten van de betreffende beleidsdoelen en zijn daarmee budgettair neutraal.

Accres

Het accres over 2021 is in overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) bevroren in verband met het uitbreken van de coronacrisis. Voor de jaren 2022 en verder is het accres conform de afgesproken normeringssystematiek geactualiseerd. Op basis van de

miljoenennota stijgt het accres als gevolg van hogere geraamde loon- en prijsstijgingen. Verder heeft het kabinet met name extra middelen uitgetrokken voor onder andere klimaatmaatregelen. Verder stijgen de uitgaven voor de zorg en de EU-afdrachten. Deze mutaties werken door in het accres. In de circulaire wordt benadrukt dat voor al deze uitgaven geldt dat dit ramingen betreft. Op het moment dat de daadwerkelijke uitgaven lager blijken te zijn, zal dit ook leiden tot een lager accres. Conform het bestendige beleid sluiten we voor de raming van het accres aan bij de circulaires.

Ontwikkeling uitkeringsbasis en hoeveelheidsverschillen
De ontwikkeling van de uitkeringsbasis geeft de correctie op het gemeentefonds door de ontwikkeling op de maatstaven weer. Als de maatstaven landelijk in volume toenemen, dan zou het bedrag per maatstaf omlaag moeten om het totaal van het gemeentefonds gelijk te houden (dus bij bijvoorbeeld een stijging van het totaal aantal inwoners gaat het bedrag per inwoner omlaag). Dit effect wordt via de uitkeringsfactor verrekend.

Verder is sprake van hoeveelheidsverschillen doordat de basisgegevens die gehanteerd worden voor de berekening van de algemene uitkering zijn bijgesteld op basis van actuele informatie over 2021 van het CBS. Als de actuele cijfers afwijken ten opzichte van eerdere ramingen ontstaan hoeveelheidsverschillen. Een groot aantal basisgegevens is door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) definitief vastgesteld voor 2021. De definitieve basisgegevens zijn voor onze gemeente veelal hoger dan de door het Rijk gehanteerde voorlopige gegevens. Voor Haarlemmermeer ontstaat hierdoor een voordeel in 2021.
Onderdeel van de hoeveelheidsverschillen zijn ook de mutaties in de Woz-waarden. De actualisatie van de Woz-waarden voor 2021 geeft een nadeel van structureel € 800.000. Hiervan wordt € 710.000 veroorzaakt door de hoger vastgestelde Woz-waarde van het luchthavengebied.

Lagere apparaatskosten (opschalingskorting)
Het kabinet heeft besloten de oploop van de opschalingskorting voor gemeenten in het jaar 2022 incidenteel te schrappen. De inzet van de VNG is dat de oploop van de opschalingskorting, die nog doorloopt tot en met 2025 in zijn geheel structureel geschrapt wordt. Het nieuwe kabinet zou hierover een besluit moeten nemen.

Middelen jeugdzorg
Bij de meicirculaire 2021 zijn extra middelen toegevoegd voor de actuele problematiek van de jeugdzorg in 2021. Van het door het Rijk toegezegde landelijke bedrag van € 493 miljoen, is in de meicirculaire € 55 miljoen nog niet verdeeld over de gemeenten. Dit omdat het Rijk en de VNG een klein deel hiervan wilden inzetten voor regionale coördinatie en landelijke informatievoorziening door de VNG ten aanzien van de wachtlijsten specialistische jeugdzorg. Inmiddels hebben de VNG en het Rijk deze kosten begroot op € 3,175 miljoen waardoor bij deze circulaire het resterende deel (€ 51,825 miljoen) kan worden toegevoegd aan de algemene uitkering en verdeeld over de gemeenten. Met deze toevoeging wordt het in de Voorjaarsrapportage 2021 geconstateerde nadeel voor het sociaal domein dat ten laste van de algemene middelen komt lager.

Op basis van een brief van de minister van BZK is in de Programmabegroting 2022-2025 rekening gehouden met extra middelen voor de jeugdzorg voor 2022. De raad is hierover geïnformeerd per brief van 9 juli 2021 (X.2021.04688). Op basis van de informatie van de minister van BZK is rekening gehouden met een compensatie van € 9,6 miljoen. In de brief van de minister was aangegeven dat dit een indicatief bedrag was. Later is besloten dat een deel

van de extra middelen wordt toegekend aan de VNG voor de kosten voor de uitvoering van de hervormingsagenda jeugd in 2022. Hierdoor valt de compensatie lager uit.

BTW-compensatiefonds
Door de gemeenten wordt de BTW die verschuldigd is over uitgaven voor overheidstaken gedeclareerd bij het BTW Compensatiefonds (BCF). Voor deze declaraties heeft het Rijk een plafond ingesteld. Als er meer of minder dan dit plafond wordt uitgekeerd dan wordt dit gecompenseerd door een verlaging of verhoging van de algemene uitkering. Voor 2021 is de geraamde ruimte onder het plafond geactualiseerd. Die wordt nu hoger geraamd waardoor er een voordeel ontstaat.

Nacalculatie mobiliteitsmiddelen Wlz
Op 1 januari 2020 is de hulpmiddelenzorg aan cliënten die in een Wet langdurige zorg (Wlz)-instelling wonen vereenvoudigd. Vanaf deze datum worden mobiliteitshulpmiddelen (zoals een rolstoel en een scootmobiel) voor alle cliënten in een Wlz-instelling verstrekt vanuit de Wlz en niet meer vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015. Hiervoor zijn in de septembercirculaire 2019 middelen overgeheveld naar de Wlz. Bestuurlijk is overeengekomen dat in 2021 een nacalculatie plaatsvindt op basis van de realisatiecijfers 2020. Deze nacalculatie leidt tot een extra uitname uit het gemeentefonds.

Uitvoeringskosten SVB PGB Jeugdhulp en Wmo 2015
De algemene uitkering voor 2022 wordt verlaagd in verband met de bijdrage aan de Sociale Verzekeringsbank (SVB) voor de uitvoering van de Persoonsgebonden budget (PGB)-trekkingsrechten Jeugdhulp en Wmo 2015.

Uitvoering en implementatie Breed offensief
Het wetsontwerp Breed offensief beoogt processen te stroomlijnen en te harmoniseren om op die manier meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen. Dit wetsontwerp is vanwege de demissionaire status van het kabinet controversieel verklaard. Een deel van de activiteiten is echter niet afhankelijk van een wetswijziging en kan toch worden uitgevoerd. Voor de implementatie van de voorstellen uit Breed offensief heeft het ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid (SZW) ontvangen gemeenten in 2021 middelen via de algemene uitkering voor de implementatie van de onderdelen van Breed offensief die géén wetswijziging vereisen en sowieso worden doorgezet. De maatregelen richten zich veelal op het gemakkelijker maken voor werkgevers om mensen met een beperking in dienst te nemen. Het gaat onder andere om het stroomlijnen van de administratieve werkprocessen rondom loonkostensubsidie, het uniformeren van de loonwaardebepaling en werkgeversdienstverlening.

Vijfde tranche compensatie coronamaatregelen
Door het kabinet is een vijfde tranche in verband met de coronamaatregelen bekend gemaakt. De verdeling van een deel van dit pakket is bekend gemaakt in de septembercirculaire. Dit wordt hierna toegelicht. Voor andere onderdelen van dit pakket geldt dat deze later over de gemeenten verdeeld worden. Dit betreft de compensatie van inkomstenderving (toeristen- en parkeerbelasting) waarvan het kabinet heeft besloten om ook de inkomstenderving over het gehele kalenderjaar 2021 te compenseren. Verder heeft het kabinet besloten om € 35 miljoen beschikbaar te stellen voor de periode 1 januari tot 1 juli 2021 voor de SW-bedrijven. Het bedrag zal bij de decembercirculaire 2021 over de gemeenten verdeeld worden. Daarnaast is een bedrag van € 10 miljoen gereserveerd voor een eventuele aanvullende tegemoetkoming voor de periode 1 juli tot 1 oktober 2021. Het kabinet houdt een vinger aan de pols om te kijken

of de financiële situatie naar aanleiding van de coronamaatregelen aanleiding geeft om ook (een deel van) het bedrag voor het derde kwartaal beschikbaar te stellen.

Op dit moment wordt gewerkt aan het vaststellen van de inkomstenderving per gemeente over 2020. Het streven is dat voor zoveel mogelijk gemeenten de definitieve hoogte van de compensatiebedragen in het najaar bekend is. Omdat voor de inkomstenderving van de toeristenbelasting over 2020 vastgesteld moet zijn op basis van de definitieve aanslagoplegging wordt voor deze vaststelling uitgegaan van de cijfers van de Najaarsrapportage 2021. Nadat de raad de najaarsrapportage heeft vastgesteld, zal het Rijk de inkomstenderving 2020 vaststellen.

Voor de volgende onderwerpen is de compensatie opgenomen in de septembercirculaire.

Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK)
De Tijdelijke ondersteuning voor noodzakelijke kosten (TONK) is bedoeld voor huishoudens die door de huidige omstandigheden te maken hebben met een onvoorzienbare en onvermijdelijke terugval in hun inkomen, en die daardoor noodzakelijke (woon)kosten niet meer kunnen voldoen en waarvoor andere regelingen niet of onvoldoende soelaas bieden. De TONK kan dan voorzien in (gedeeltelijke) tegemoetkoming voor noodzakelijke kosten. Voor deze tijdelijke ondersteuning wordt het bestaande instrument van de bijzondere bijstand gebruikt. Voor de eerste drie kwartalen van 2021 is al een bedrag beschikbaar gesteld via de algemene uitkering. Nu wordt de tweede en laatste tranche voor de periode tot en met 30 september beschikbaar gesteld.

Handhaving quarantaine
Voor het handhaven van de quarantaineplicht in verband met de coronamaatregelen in 2021 ontvangen gemeenten een vergoeding.

Lokale cultuur en buurt- en dorpshuizen
Voor de lokale cultuur en buurt- en dorpshuizen heeft het kabinet middelen beschikbaar gesteld ter compensatie van de extra uitgaven als gevolg van de coronacrisis.

Aanvullend pakket en impuls re-integratie bijstandsgerechtigden
Als onderdeel van het steun- en herstelpakket stelt het kabinet in 2022 extra middelen beschikbaar voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden. Gemeenten ontvangen deze extra middelen zodat zij de reguliere dienstverlening op peil kunnen houden nu de instroom in de bijstand toeneemt. Daarnaast ontvangen gemeenten in 2022 een tijdelijke impuls voor re-integratie om de dienstverlening aan mensen die nu als gevolg van de crisis de bijstand instromen te intensiveren.

Extra middelen voor gemeentelijk schuldenbeleid en bijzondere bijstand
Als onderdeel van het steun- en herstelpakket stelt het kabinet in 2022 extra middelen voor het gemeentelijk schuldenbeleid en de bijzondere bijstand beschikbaar. Dit is bedoeld voor het bieden van snelle hulp en ondersteuning aan mensen die vanwege de crisis te maken krijgen met (dreigende) schulden- en armoedeproblematiek.

2. Overige mededelingen

<u>Evaluatie normeringssystematiek</u>
De huidige normeringssystematiek (trap-op-trap-af) leidt tot discussie bij gemeenten over de stabiliteit van de ramingen. Voor alle gemeenten geldt dat het accres een aanzienlijk deel van de inkomsten betreft en dat grote schommelingen in de ramingen ongewenst zijn.

In het bestuurlijk overleg tussen Rijk, VNG en IPO (Interprovinciaal Overleg) is besloten om de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) om advies te vragen over de toekomst van het accres. De ROB is gevraagd om zijn zienswijze te geven op de afweging tussen actualiteit enerzijds en stabiliteit anderzijds binnen de normeringssystematiek.
Uitgaande van de huidige wet- en regelgeving en stelselafspraken, doet de ROB als hoofdaanbeveling een brede koppeling op basis van het meerjarig rijksuitgavenkader inclusief de geraamde investeringsuitgaven van het Nationaal Groeifonds zoals die bij het opstellen van het Regeerakkoord gelden. Dit betekent in feite een volumeafspraak voor de duur van een kabinetsperiode. Hierbij is het wel van belang om afspraken te maken over de spelregels voor onvoorziene gevallen, en die afspraken tweezijdig te borgen. De redenen voor deze keuze zijn gelegen in stabiliteit (en dus niet actualiteit), evenredigheid, eenvoud en transparantie.
Uiteindelijk is het aan een nieuw kabinet om in overleg met de medeoverheden te besluiten hoe in de toekomst met het accres om te gaan.

Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,

de loco-secretaris,	de burgemeester,
b/k P. van der Meulen	b/k J. Rip
Michiel Ruis	Marianne Schuurmans-Wijdeven